

УДК 330.3:336:355.01(477)

АНАЛІЗ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Василь Мандрик

канд. екон. наук, доцент

Національний лісотехнічний університет України (Україна)

Володимир Мороз

канд. екон. наук, доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка (Україна)

Система формування бюджету будь-якого рівня динамічно розвивається залежності від еволюції суспільних потреб, глибини перетворень в економіці та соціальній сфері, змін економічної кон'юнктури тощо. Доходи Державного бюджету залежать від таких чинників, як стан економічного розвитку держави, рівень сплати платежів до бюджету, ефективність системи контролю за цими платежами. У сучасних умовах бюджетного реформування актуальною постає проблема формування стабільної фінансової бази для реалізації усіх функцій та завдань, покладених на органи державної влади та місцевого самоврядування. Водночас повинен бути забезпечений безперервний процес бюджетних надходжень, пошуку альтернативних джерел формування доходів бюджетів, виявлення відповідних резервів їхнього зростання, а також їх оптимізації. У зв'язку з цим, дедалі більше привертається увага до питань, пов'язаних із формуванням і використанням коштів Державного бюджету України [1].

Під час війни державний бюджет України зазнає значних змін, зокрема значна його частина призначена на безпеку та оборону країни (1,293 трлн з 2,6 трлн), що становить майже половину видатків України у наступному році [2]. За такою умовою не варто забувати, що дефіцит бюджету становить 38 мільярдів доларів [3], також існують значні ризики щодо його наповнення та надзвичайно високий державний борг понад 100% до ВВП.

У бюджеті України на 2023 рік вперше заплановано витратити таку значну суму, близько 2,6 трлн гривень видатків. Для порівняння у бюджеті, котрий було ухвалено у грудні 2021, на 2022 рік витрати були закладені на суму 1,5 трлн грн. Однак після повномасштабного вторгнення РФ в Україну витрачено значно більше.

В основному наведені зміни пов'язані із запровадженням воєнного стану в Україні та підвищенням обороноздатності і безпеки держави (рис.1).

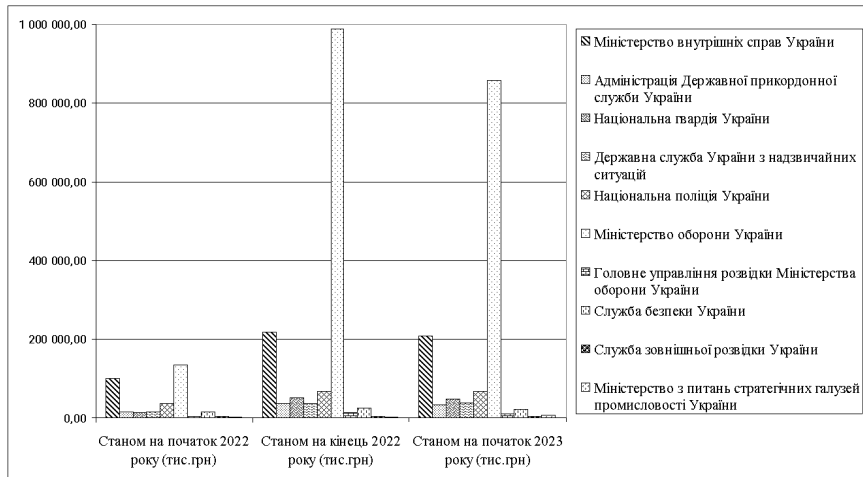

Рис.1. Витрати міністерств та відомств пов'язаних із безпекою та обороною України протягом 2022 – 2023 рр. з державного бюджету.

Значні зміни відбулися впродовж 2022 – 2023 років у дохідній частині Державних бюджетів України. Насамперед вони пов'язані військовими діями на території України. Так, у першому абзаці статті 1 ЗУ “Про Державний бюджет України на 2023 рік” за № 2710-ІХ, від 03.11.2022р. [2] визначено на 2023 рік: доходи Державного бюджету України в сумі 1 329 260 090,6 тис. гривень, зокрема доходи загального фонду Державного бюджету України у сумі 1 173 110 743,7 тис. гривень та доходи спеціального фонду Державного бюджету України у сумі 156 149 346,9 тис. гривень, згідно з додатком № 1 до цього Закону.

У розв'язанні проблеми з дефіцитом бюджету у 2023 році Україна планує покрити з допомогою партнерів, зокрема США, Євросоюзу та Міжнародного валютного фонду (таку заяву зробив прем'єр-міністр України Денис Шмигаль на засіданні кабінету міністрів України 4 листопада 2022р.).

Аналіз державного бюджету України на 2023 рік вказує на значний його дефіцит у сумі 1,3 трлн гривень, ця проблема є нагальною, однак вона залишається нерозв'язаною попри обіцянки й запевнення в підтримці міжнародних партнерів України.

Список використаних джерел

1. Квасній М. М. Аналіз та особливості динаміки бюджету України в умовах трансформаційних змін. *Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*. 2018 Вип. 2(130). С. 19-24.
2. Про державний бюджет України на 2023 рік : Закон України від 03 листопада 2022 року, № 2710-IX. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>
3. Павло К. Максимум на оборону, чимало на дороги та майже 2 мільярди на Єдиний телемарафон: бюджет-2023. URL: <https://hromadske.ua/posts/maksimum-na-oboronu-chimalo-na-dorogi-ta-majzhe-2-milyardi-na-yedinij-telemarafon-byudzheth-2023?topic=ekonomika>.